

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin “Fikhî” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Rasul Aleyhissalatu Ve's Selam Kur'an'ı Tefsir Edip Manalarını Beyan Etmiş midir?

Hamed Nazzal'a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi,

İslam Şahsiyeti Kitabı'nın üçüncü cildinin “Şerî Hakikatlerin Varlığı” konusunda şu metin geçmektedir: (Ayrıca şu da sabittir ki; Şâri (şeriat koyucu), o isimleri lügat manalarından şeriatın kendileri için koyduğu yeni bir manaya nakline dair ümmeti bilgilendirmiştir. Bu, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bu manayı açıklaması ile oluyor. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ **“İnsanlara, kendilerine indirilene beyan etmen için sana da zikri indirdik.”** [Nahl-44] لتبين –“Beyan etmen için” tabirinden kast olunan, onun manalarıdır. Bunlardan bir kısmı da şerî isimlerin manalarıdır. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: صلوا كما رأيتموني أصلي **“Beni nasıl namaz kılıyor görüyorsanız siz de öyle namaz kılınız.”** [Buhari tahrir etti.] Böylelikle onları kendilerine anlaşılır kıldıktan sonra birtakım amellerle mükellef kılmış olmaktadır. Zira onları anlamadıkları hususta sorumlu kılmamıştır.)

Soru: Bundan Rasul Aleyhissalatu ve's Selam'ın Kur'an'ı tefsir ettiğini ve onun manalarını beyan ettiğini mi anlamalıyız? Yoksa onun tefsir etmesi, şerî isimlerin manalarını beyan etmekle mi sınırlıdır?

Allah sizi hayırla mükâfatlandırın.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekatuh.

Cevabın açıklığı kavuşması için aşağıdaki hususları zikredeceğim:

Birincisi: Sorunuz Şahsiyet üçte geçenlere dönmektedir:

(Şerî isimlerin vakıası, şeriatın lafızlarında vukuu bulmuştur ve lügavi hakikatlerden farklı hakikatler vasfı ile vukuu bulmuştur. O isimler Arapların koyduğu lafızdılar. Şeriat gelip o lafzı başka bir manaya nakletmiştir ve lafız o mana ile meşhur olmuştur. Lafzın o manaya nakledilmesi, mecaz kabilinden değildir. Bilakis o, örfi hakikatin nakledilmesi kabilindedir. Çünkü şeriat o lafzı, ikinci manaya mecaz şartında olduğu gibi bir alakadan dolayı nakletmedi. Ayrıca o lafız, ikinci manada meşhur oldu. Halbuki mecaz, bir mana için konulup sonra bir alakadan dolayı başka bir manaya nakledilen ve ikinci manada meşhur olmayan yani ona hakim olmayan lafızdır. Bunun için şerî ismin şeriatın kendisi için koyduğu ikinci manaya nakledilmesi, hiçbir şekilde mecaz kabilinden olmaz. Bilakis o şerî hakikat kabilindedir... Ayrıca şu da sabittir ki; Şâri (şeriat koyucu), o isimleri lügat manalarından şeriatın kendileri için koyduğu yeni bir manaya nakline dair ümmeti bilgilendirmiştir. Bu, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bu manayı açıklaması ile oluyor. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ **“İnsanlara, kendilerine indirilene beyan etmen için sana da zikri indirdik.”** [Nahl-44] لتبين –“Beyan etmen için” tabirinden kasıt olunan, onun manalarıdır. Bunlardan bir kısmı da şerî isimlerin manalarıdır. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: صلوا كما رأيتموني أصلي **“Beni nasıl namaz kılıyor görüyorsanız siz**

de öyle namaz kılınız.” [Buhari tahrir etti.] Böylelikle onları kendilerine anlaşılır kıldıktan sonra birtakım amellerle mükellef kılmış olmaktadır. Zira onları anlamadıkları hususta sorumlu kılmamıştır...) Bitti.

İkincisi: Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in Kur’an’ı Kerim’de geçenleri beyan etmesi (açıklaması) sadece şerî isimlerin manaları için değildir. Bilakis sünnetin Kitaba dair beyanı şeklinde de özetlenmektedir. Bu da aşağıdaki şekildedir:

1- Mücmelinin tafsilî: Bu, Allahu Teala’nın namazın vakitlerini, rükünlerini ve rekâtlarının sayısını beyan etmeksizin Kitap’ta namazı emretmiş olmasından dolayıdır. Sünnet ise bunu beyan etmiştir. Zira Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **“Beni nasıl namaz kılıyor görüyorsanız siz de öyle namaz kılınız.”** [Buhari tahrir etti.]... Sonra Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Müslümanlara namazın keyfiyetinin tafsilîni Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in fiiliyle beyan etmiştir. Ebu Humejd es-Sâidî’den şöyle dediği rivayet edilmiştir: **كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ اعْتَدَلَ قَائِمًا وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَازِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَازِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَرَكَعَ ثُمَّ اعْتَدَلَ قَلَمٌ يُصَوِّبُ رَأْسَهُ وَلَمْ يُفْعَلْ وَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ ثُمَّ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَاعْتَدَلَ حَتَّى يَرْجِعَ كُلُّ عَظْمٍ فِي مَوْضِعِهِ مُعْتَدِلًا ثُمَّ أَهْوَى إِلَى الْأَرْضِ سَاجِدًا ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ جَافَى عَضُدَيْهِ عَنِ إِبْطِئِهِ وَفَتَحَ أَصَابِعَ رِجْلَيْهِ ثُمَّ تَنَّى رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَقَعَدَ عَلَيْهَا ثُمَّ اعْتَدَلَ حَتَّى يَرْجِعَ كُلُّ عَظْمٍ فِي مَوْضِعِهِ مُعْتَدِلًا ثُمَّ أَهْوَى سَاجِدًا ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ تَنَّى رِجْلَهُ وَقَعَدَ وَاعْتَدَلَ حَتَّى يَرْجِعَ كُلُّ عَظْمٍ فِي مَوْضِعِهِ ثُمَّ نَهَضَ ثُمَّ صَنَعَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِثْلَ ذَلِكَ** **Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, namaza kalkınca ayakta dosdoğru durur, ellerini omuz hizasına kadar kaldırarak Allahu Ekber der (tekbir getirir), sonra rükuya gitmek istediğinde yine ellerini omuzlarının hizasına kadar kaldırır ve tekbir getirerek rükuya giderdi. Rükuda düzgün vaziyette durur başını ne aşağı sarkıtır nede yukarıya doğru dikerdi ellerini de dizleri üzerine koyardı sonra “Semiallahu limen hamideh diyerek ellerini kaldırır ve doğrulur ve vücudu aynen ayakta durduğu şekle gelirdi. Sonra secdeye gitmek üzere eğilir Allahu ekber der kollarını koltuklarından aralar ayak parmaklarını serbest bırakır sol ayağını bükerek üzerine oturur ve dimdik dururdu sonra Allahu ekber diyerek ikinci secdeye iner sol ayağını bükerek üzerine oturur ve dimdik durur ve sonra ikinci rekât için ayağa kalkardı ve ikinci rekatta da aynısını yapardı.”** [Tirmizi tahrir etti ve şöyle dedi: Bu, hasen sahih hadistir.]

2- Umumunu tahsis etmek: Kur’an’da, umumlar varit olmuş ve sünnet gelerek bu umumu tahsis etmiştir. Allahu Teala’nın, çocuklarının babalarına varis olmalarını emretmesi bu kabildendir. Aynen Allahu Teala’nın şu kavlinde açıkladığı şekildedir: **يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ الْإُنثَى** **“Çocuklarınız hakkında Allah şöyle emrediyor: Erkeğe iki kadının payı kadar veriniz.”** [Nisa-11] Bu hüküm, miras bırakan her baba ve varis olan her çocuk hakkında âmmdır. Sonra sünnet, Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şu kavliyle, **“Biz (nebiler topluluğu) miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız, sadakadır.”** [Buhari ve Müslim tahrir etti] miras bırakan babayı, nebiler dışındakilere tahsis etti. Sünnet, varis olanı da, Salallahu Aleyhi ve Sellem’in şu kavliyle, **“Katil, varis olmaz.”** [Ebu Davud tahrir etti] katil dışındakilere tahsis etti...

3- Kur’an’da, mutlak ayetler varit oldu. Sünnet geldi, bu mutlaklığı belli bir kayıtla kayıt altına aldı. Allahu Teala’nın şu kavli bu kabildendir: **وَلَا تَحْلِفُوا رُغُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَجْلَهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ آذَى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ** **“Kurban, yerine varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. Sizden her kim hasta olursa yahut başından bir rahatsızlığı varsa, oruç veya sadaka veya kurban olmak üzere fidye gerekir.”** [Bakara-196] Bu üç husus: oruç, sadaka ve kurban, müspet nekredir, mutlak lafızdır. Bu mutlak lafız, Muslim’in Ka’b İbn Uca kanalıyla, Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in kendisine şöyle dediğine dair tahrir ettiği hadisle kayıt altına alınmıştır: **فَاحْلِفْ رَأْسَكَ وَأَطْعِمْ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةِ مَسَاكِينٍ وَالْفَرَقُ ثَلَاثَةُ أَصْعَابٍ أَوْ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ اسْتَسْكَنْتَ نَسِيكَةً** **“Öyleyse başını tıraş et, bir farak’ı altı miskin arasında yedir, farak, üç sâ’dır, yahut üç gün oruç tut veya bir hayvan kes.”** Orucun mutlaklığı üç günle, sadakanın mutlaklığı altı miskine bir farakla (farak, üç sâ’dır), kurbanın mutlaklığı da bir koyunla kayıt altına alınmıştır.

4- Ahkâmın fûrûlarından bir fûrû, Kur’an’da varit olan aslına ilhak etmek: Bu bağlamda bu fûrûun, yeni bir teşri olduğu ortaya çıkmaktadır. Tetkik edildiğinde, onun, Kur’ân’da varit olan aslına ilhak olduğu açığa çıkar. Bu, çoktur. Şu husus bu kabildendir: Allahu Teala ferâizi (miraslar) takdir edilmiş olarak zikretti. Ama asabelerin mirasını, Allahu Teala’nın şu kavlinde

belirtilenlerin dışında zikretmedi: **“Çocuklarınız hakkında Allah şöyle emrediyor: Erkeğe iki kadının payı vardır.”** [Nisa-11] Ve Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“Şayet erkek ve kız kardeşler iseler o zaman erkek için kadının iki payı vardır.”** [Nisa-176] Bu, evlatlar ve kardeşler dışındaki asabenin takdir edilmiş bir farzı olmadığına hükmeder. Bilakis farz olanların edasından sonra geriye kalanı alır. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem bunu beyan ederek şöyle buyurmuştur: **“Ferâizi (mirasları), sahiplerine veriniz. Geriye kalanlara ise, erkek kişi daha evladır.”** [Buhari tahrir etti] Böylelikle evlatlardan olmayan asabe, kardeşlere ve evlatlara ilhak edilmiştir. Aynı şekilde kız çocuklarıyla birlikte kız kardeşler de bir asabe sayıldı. Esved’den şöyle rivayet edilmiştir: **“Muaz İbn Cebel, bir kız kardeş ve bir kız çocuğa miras bıraktı. Onlardan her birine, Yemen’deyken yarı verdi. O vakit Allah’ın Nebisi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’de hayattaydı.”** [Ebu Davud tahrir etti] Muaz böyle bir hükme, Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in hayattayken ancak bildiği bir delilden dolayı hükmeder. Şayet kendinde bir delil olmamış olsaydı, hükme acele etmezdi...Ve benzerleri gibi.

Üçüncüsü: Bununla birlikte bildiğim kadarıyla Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den her âyeti açıklayan hadis varit olmamıştır... Birçok tefsir kitapları olmasına ve geniş şekildeki açıklamalarına rağmen, her âyet için sahih bir hadisin olduğu varit olmamıştır... Bu nedenle Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den varit olanlara itimat edilmelidir ve şayet varit olmamışsa, şu şekildeki doğru tefsir metodu takip edilmelidir:

1- Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den tefsir olarak rivayet edilenler, şayet sahihse hadisten bir cüz olarak itibar edilir ve müfessirler tarafından bilinen anlamdaki bir tefsir olarak itibar edilmez. Zira Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den herhangi bir ayetin beyanı hakkındaki husus sahih olduğunda, o zaman Kur’an’ı Kerim gibi teşrî bir nâss olur.

2- Tefsir hususunda sahabeden rivayet edilenlere gelince; onunla amel edilebilir. Çünkü onlar Rıdvanullahi Aleyhim, Arapça diline yüksek derecede vakıf olmalarından ve üzerine Kur’an inen Salavatullahi ve Selemuhu Aleyh’e bağlılıklarından dolayı Kur’an’ın doğru tefsirine tüm insanlardan daha yakındırlar...

3- Ancak tefsirde itimat edilen metot kalmaya devam eder ki bu da; Kur’an’ın anlaşılması, müfredatları ve terkipleri bakımından onun tefsir edilmesi, şerî anlamlar, şerî hükümler ve şerî vakıası olan fikirler bakımından Arapça dilinin ve Nebvî sünnetin tek araç olarak alınmasıdır... Dolayısıyla Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den âyeti beyan eden bir hadis sahih olursa, ona itimat edilir. Aksi taktirde âyet-il kerimenin tefsirinde Kur’an’ı Kerim’in kendisiyle indiği Arapça diline itimat edilir. Ancak Arapça dilinde uzmanlaşmış lügat ehlinen olmalıdır...

Bir müfessirin uyması ve Kur’an’ı Kerim’in tefsirini yapmak isteyen birinin sorumluluklarını yerine getirmesi gereken Kur’an tefsirinin metodu işte budur.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 25 Zilhicce 1439

M. 05/09/2018

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3897/>